

Mõnnest ilmslikku sääodusest.

Jummal on fölii asju siin ilmas lomud ja säädnud ja Temma säädus on otsamatta ea. Aega mudetakse kõll ühte puhku ommas eddanes misses, nõnda et fölige se aaste sees mitte ühte ainustki päwa ei olle, käs omma körvalisega öige kohhe eht üht-lanne olleks; agga meie watame siin lühhidusse pärast ükspäini nende kohtade peale se aasta samisse sees, käs need velli aasta aega allustavad.

Need velli tuttwad aasta aega agga on need:

- 1) **Feivwade**, allustab sell 9mal Martsi ku päeval, kell 1, 53 minutid ommiku;
- 2) **suivi**, allustab sell 9mal Juni ku päeval, kell 11, 1 minutid õhtu;
- 3) **süggise**, allustab sell 11mal Septembri ku päeval, kell 1, 5 minutid pärast lõunat;
- 4) **talv**, allustab sell 9mal Detsembri ku päeval, kell 8, 35 minutid õhtu.

Meie ma käib päwa ümber, läne poolt idda pole, just teisiti, kuida se päädv temma ümber käima näikse; ja sedda aega, käs ta ükskord päwa ümber on sanud, ütsatakse aastaks, mis just luüni se wimase silma pilguni 365 päwa, 5 tundi ja $48\frac{1}{2}$ minutid pikk on. Nelja aasta sees saab neist 5 tuünist ja $48\frac{1}{2}$ minutist jäällle üks päädv; sedda lissatakse siis lissa päwa nimme all Februari ku orts, ja on siis iggal neljandamisel aastal 366 päwa. Üks nisuggune 366 päwane aasta kutsutakse lissa päwa aasta, sest, et temmale üks päädv jure lissatud on. Se te, käs peal meie ma üks aasta kui teinegi aasta ja allati pâ-

wa ümber jookseb, kutsutakse ma-aasta-te eht ekliptik. Ta on pikk 131 milioni pennikoormad eht ülle 900 milioni wersta. Üks ainus million agga on jo tuhhhat korda tuhhhat, ja üks pennikorem teeb 7 wersta. Selle ni pikka te peal ruttab ta ka siis nõnda wahwaste eddasi, et se usis-nus jo opis ülle innimesse mõistusse lähheb. Üks suretükki tuul jookseb ühhe minuti sees rohkem kui 10, ja ühhe tuüni sees rohkem kui 600 wersta, se on: 5 eht 6 korda lange-mast, kui se fölige kangel torm eht tuul, mis orkan kutsutakse, ja mis mõnikord Afrika ja Amerika maal töuseb ja nõnda waljuste puhub, et sured metsad, käs tihti saddagri aastalised puud sees on, kui linna mahha pühhib ja merde viikab, et ükspäini must ja lagge ma járrele jáab. Ka selle suretükki kuli jooksminne ei olle kui middagi se ma lendamisse wastu; sest temma lendab ühhe ainsa sekundi sees jo 4 pennikoormad eht 28 wersta, ja ühhe ainsa minuti sees jo 240 pennikoormad eht 1680 wersta. Üks sekund agga on se kueslummnes jaggu ühhest minutist ja en nõnda pikk, kui se aeg, mis sa prugid, kui tahhat omma sõbrale üttelda: terre, terre, wanna sõber. Igga 24 tuüni sees kerutab meie ma einaast ükskord enda wölla ümber, ja se läbbi suünib meile õ ja päädv; sest neil kohtadel siin ma peal, mis se läbbi otse se päwa wastu tullevad, on päädv, ja neil teistel, mis temmast ärra pöratud on, on õ. Se päädv seisab meie ma wastu paigal, meie lähheme temmast mõda, ja tulleb meile siis ette, kui olleks temma meist mõda läinud idda eht ommiku poolt läne eht õhtu pole, nõnda sammuti kui meile ette tulleb, et need puud ja oned naggu meie wastu ja meilt mõda jookseks, mis te járes eht ühhe jõe kaldla